

Autor scenariusza: Aneta Cieplowska

Przedmiot: historia

Poziom nauczania: szkoła ponadpodstawowa, klasa I, zakres podstawowy

Szkoła: Państwowe Szkoły Budownictwa i Geodezji im. Hieronima Łopacińskiego w Lublinie.

Temat: Polska dzielnicowa

Czas trwania: 45 minut

Cel ogólny: Wskazanie przyczyn i skutków rozbicia dzielnicowego.

Cele operacyjne:

IX.2 uczeń zna pojęcia: statut, senior, testament, dzielnica senioralna;

IX.3 uczeń zna postacie: Bolesław Krzywousty, Kazimierz Sprawiedliwy, Władysław Wygnaniec, Bolesław Kędzierzawy, Mieszko Stary, Henryk Sandomierski

Poziom wiadomości:

A. Zapamiętanie wiadomości - uczeń:

- podaje daty z okresu rozbicia dzielnicowego,
- wymienia postacie z okresu rozbicia dzielnicowego.

B. Zrozumienie wiadomości - uczeń:

- rozumie związki przyczynowo- skutkowe między rozbiciem dzielnicowym a sytuacją panującą w państwie.

Poziom umiejętności:

C. Zastosowanie wiadomości w sytuacjach typowych - uczeń:

- wskazuje podział wynikający ze statutu Krzywoustego.

D. Zastosowanie wiadomości w sytuacjach problemowych - uczeń:

- uzasadnia znaczenie rozbicia dzielnicowego.

Cele wychowawcze:

- rozwijanie postawy zaangażowania w naukę i pracę,
- rozwijanie wiedzy historycznej.

Metody:

- pogadanka poszukująca,
- metoda ćwiczeniowa,
- wykład,
- metaplan,
- dyskusja.

Formy pracy:

- praca indywidualna,
- praca zbiorowa.

Środki dydaktyczne:

- komputer z dostępem do Internetu.
- aktywne konto Office 365, aplikacja OneNote, Microsoft Teams,
- platforma e-podręczniki <https://epodreczniki.pl/a/klotnie-w-rodzinie-ksiazceji-i-podzial-polski-przez-krzywoustego/DEeC7K1tQ>
- film: Rozbicie dzielnicowe https://youtu.be/h27XF_JSsQc

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- porozumiewanie się w języku ojczystym,
- kompetencje cyfrowe,
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie uczenia się,
- świadomość i ekspresja kulturalna.

I. Faza przygotowawcza

- sprawdzenie listy obecności;
- przypomnienie wiadomości, pogadanka.

N: *Kto przypomni na jakich zasadach odbywała się sukcesja w państwie polskim?*

U: Sukcesja w państwie polskim polegała na tym, iż najstarszy syn obejmował władzę.

N: *Czy miała już miejsce sytuacja podziału państwa między członków dynastii?*

U: Taka sytuacja miała miejsce za czasów Władysława Hermana, który podzielił państwo między swoich synów: Zbigniewa i Bolesława.

N: *Do czego doprowadziły wyżej wymienione wydarzenia?*

U: Podział państwa doprowadził do walki pomiędzy braćmi, dlatego Bolesław Krzywousty wprowadził testament.

II. Faza realizacyjna

1. N: *Po śmierci Krzywoustego doszło do walk pomiędzy braćmi, których rezultatem było wygnanie Władysława z kraju i osadzenie na tronie senioralnym Bolesława Kędzierzawego.*

2. N: *Podanie tematu lekcji: Tematem dzisiejszej lekcji będzie "Polska dzielnicowa"*

3. N: *Pierwsze pytania, na które postaramy się znaleźć odpowiedź, brzmią następująco:*

Jakie zmiany zaszły w państwie polskim po wprowadzeniu statutu Krzywoustego?

Co to jest statut?

Jakie zasady wprowadzał?

Epodreczniki.pl: tekst źródłowy <https://epodreczniki.pl/a/klotnie-w-rodzinie-ksiazceji-i-podzial-polski-przez-krzywoustego/DEeC7K1tQ>

Gdy poczuł, że [los] żąda już od niego śmiertelnej powinności, poleca spisać dokumenty testamentowe. Przekazuje w nich w spadku czterem synom i zobowiązania [płynące z] zacności przodków, i następstwo w królestwie, wyznaczając stałe granice czterech dzielnic w ten sposób, że w rękę najstarszego miało pozostać i księstwo dzielnic krakowskiej, i władza zwierzchnia. A jeśli by spotkało go to, co ludzkie [tj. gdyby umarł], zawsze starszeństwo i wzgląd pierworództwa miały rozstrzygać spór o następstwo.

4.U+N: W wyniku wprowadzenia statutu władza została podzielona między synów Krzywoustego.

N: Uzupełnijmy wspólnie metaplan: na początku spróbujemy odpowiedzieć na dwa pytania: jak było? jak być powinno?

Jak było?	Jak być powinno?	Dlaczego nie było tak jak powinno być?
-Walka o władzę -niespójna polityka - nagminne łamanie zasady senioratu	- podział miał zapobiec bratobójczym walkom -władza zwierzchnia w ręku seniora -zgoda - współpraca	- każdy z seniorów próbował podporządkować sobie księżęta dzielnicowe - uczestnictwo państw ościennych w walkach o władzę

5. N: *Po śmierci Kędzierzawego władcą został Mieszko II, jednak szybko doszło do walk o władzę. Możliwość władcy z Krakowa nie zaakceptowali jego działań.*

6. N: *Na podstawie filmu edukacyjnego spróbujemy odpowiedzieć na pytanie:*

Czy w wyniku osadzenia na tronie Kazimierza Sprawiedliwego została złamana zasada senioratu?

U: W wyniku osadzenia na tronie Sprawiedliwego została złamana zasada senioratu i rozpoczyna się okres rozbicia dzielnicowego.

7. N: *Obejrzymy teraz film: https://youtu.be/h27XF_JSsQc Rozbicie dzielnicowe.*

Na podstawie filmu spróbujemy odpowiedzieć na pytanie kto stanowił zagrożenie dla polskich ziem w tym okresie?

U: W okresie rozbicia dzielnicowego największe zagrożenie stanowili Krzyżacy i Mongołowie.

III. Podsumowanie lekcji:

W wyniku walk o władzę synowie Krzywoustego za wszelką cenę starali się pozyskać wsparcie sąsiadów by skuteczniej zwalczać braci.

Nadzieje Krzywoustego na zażegnanie sporów między jego synami o sukcesję po ojcu okazały się płonne. Państwo polskie na skutek rozbicia dzielnicowego uległo znacznemu osłabieniu. Na wiele lat rozgorzały wojny i niepokoje różniące księży dzielnicowych. Polska oprócz utraty znaczenia na arenie międzynarodowej, doznała także strat terytorialnych.

Spróbujemy wrócić do naszego metaplanu i odpowiedzieć na pytanie:

Dlaczego nie było tak jak powinno?

IV. Praca domowa

Zadanie 1.

Odpowiedz na pytanie i uzasadnij.

Niektórzy historycy nazywają testament Krzywoustego bombą z opóźnionym zapłonem.

Czy zgadzasz się z tym porównaniem?

Zadanie zostało umieszczone w zespole klasowym na Microsoft Teams, w zakładce zadania. Określono termin wykonania zadania.

Zadanie 2. /dla chętnych/

Podaj przykłady decyzji o podziale państwa podejmowanego przez innych władców w średniowiecznej Europie?